

Bevezető

Az utóbbi években tanévkezdés előtt az oktatásért felelősök azon vitatkoznak, hogy hogyan kéne változtatni az oktató-nevelő munkán, hogy az eredményesebb legyen, mint eddig, mi az oka annak, hogy az írás, olvasás, számolás, szövegértelmezés képessége csökken, a diszlexia terjed a beiskolázottak körében. Következtetésként általában minden tantárgynál a szövegközpontúság túlsúlyba kerülését állapítják meg az érdekeltek (tanárok, tanulók, szülők). Az okozat hatásmechanizmusa ritkán tisztázódik, s ezért a nevelők általában csak a lexikális anyag mennyiségének csökkentését várnák el a tanterveket előíró hatóságoktól, akik nem mérlegetik idejében a tanulási folyamatnak a biológiai, lélektani bonyolult feltételeit.

Az agykutatás eredményei arra mutatnak rá, hogy az agyunk két féltekéjének funkciója eltérő a szellemi tevékenységünk során. A bal féltekében van a beszéd és nyelvközpont, a tartós emlékezet helye. A bal félteke szavakban, fogalmakban gondolkodik, a jobb félteke inkább képekben. Hámosi József, akadémikus agykutató szerint „míg a jobb félteke a formák közti hasonlóságot észleli, addig a bal félteke funkció szerint különíti el a kettőt”, vagyis a bal féltekés logikusan a különbséget látja, a jobb féltekés a rokonságot fedezi fel képzettársítás útján. Ép agyban a féltekék teljes elkülönüléséről nem lehet beszélni, esetleg csak erős hangsúlyeltolódásról. Az észleletek és fogalmak szüntelenül ide-oda ingáznak a két félteke között. Az utóbbi évtizedekben a szövegközpontúságú oktatás során (a művészeti oktatás elsilányításával) a bal féltekét túlterhelik, a jobb féltekét elhanyagolják, sorvasztják. Jankovics Marcell, Kossuth-díjas művelődéstörténész, érdemes művész a MMA alelnöke szerint* „minden iskolai tantárgy oktatható vizuálisan, azaz kifejezően, érzékletesen. Az oktatók, nevelők a két agyféltekét egyformán terhelik, hogy értelemmel és érzellemmel nevelt tanítványaik mind két agyféltekéjüket használják az életben. Így válnának harmonikus személyiséggé, így érthetnének meg sok mindent, amit féloldalas agymunkával képtelenség.”

A közoktatásban minden természettudományos tantárgy (biológia, fizika, kémia, földrajz,) a megismerés és megértés folyamatában széleskörű lehetőséget biztosít a kísérletezés során. Az eredményesebb oktatás biztosítása érdekében a csökkentett óraszámú tantárgyak esetén ne a szemléltetés során megszerezhető, érzelmileg megközelíthető tapasztalati tanulásról mondjunk le, hanem ezekkel erősítsük az alapfogalmak kialakításának, rögzítésének lehetőségét!

* Jankovics M: *A vizuális nevelésről*, Magyar Művészet, MMA kiadványa, III.évf. (2015/1)